

بررسی تاثیر تهذیب نفس در خدانشناسی و شکوفایی شیوه ی تربیتی انسان

علی احمدنژادکنگی^۱، فایزه بحری^۲، سمیره احمدنژادکنگی^۳
^۱کارشناسی، علوم تربیتی، معاون آموزشی دبستان معراج بندرکنگ
^۲کارشناسی، علوم تربیتی، آموزگار دبستان حضرت رقیه(س) بندرکنگ
^۳کارشناسی، علوم تربیتی، آموزگار دبستان کرچی بندرکنگ
aliahmadnejadkongi1370@gmail.com

چکیده

خودسازی و تهذیب نفس از جمله مسائلی است که در شریعت مبین اسلام بسیار به آن سفارش شده است و تحقق هدف آفرینش انسان و به کمال رسیدن او نیز جز از طریق خودسازی و تهذیب نفس میسر نخواهد بود. به همین جهت در این نوشتار با استفاده از منابع نقلی، اعم از کلام الهی و روایات معصومین(ع) و نیز آثار دانشمندان اسلامی در حوزه اخلاق و تفسیر سعی شده جوانب مختلف این مسئله بررسی شود. بحث خودسازی و تزکیه نفس در بین تعالیم اسلامی جایگاه ویژه‌ای دارد و در منابع اسلامی توصیه‌های گهرباری در مورد راه‌های مبارزه با هواهای نفسانی و درونی ارائه شده است. قرآن کریم روی این مسئله تکیه زیادی دارد، زیرا هر اندازه هم شخص درس بخواند و عالم شود اگر غیر مهذب باشد نه تنها مسیر کمال را نپیموده و انسان مفیدی نخواهد بود، بلکه به مراتب زیانش بیشتر از یک شخص تحصیل نکرده است. آمدن پیامبران هم به همین منظور بوده که راهنمایی باشند برای خودسازی انسان و در این راه هر کس خود باید اقدام کند و با توسل و یاری جستن از خداوند متعال در این راه گام بردارد.

کلمات کلیدی: تزکیه، خودسازی، خدانشناسی، تهذیب

مقدمه

پیامبران چه می آموختند و بر چه معیارهایی تزکیه شدند و به تهذیب نفوس انسانی پرداختند؟ اصول تعلیم و تربیت پیامبران و اساس تزکیه و تهذیب در مکتب انبیاء وحی است. این برنامه، دستور العمل و خط مشی همه پیامبران و امت های آنان است.

رسول اکرم - صلی الله علیه و آله - برپایه استوار وحی و بر مبنای اوامر و نواهی حق - تبارک و تعالی - و در چارچوب شریعت ثابت اسلام، آموزش دید و خود را مهذب ساخت و به کمال ممکن انسانی و صفات کریمه و اخلاق فاضله دست یافت و از سوی پروردگار جهانیان به خطاب والای «وَأَنْتَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ» «قطعا تو بر خلق و خوی عظیم هستی»، مشرف شد. مورخان و سیره نگاران، درباره خلق عظیم پیامبر اکرم - صلی الله علیه و آله - و منشأ آن نوشته اند که از برخی همسران آن حضرت، سوال شد. او در پاسخ گفت: «کان خلقه القرآن یرضی برضاه و یسخط بسخطه»

یعنی، خلق و خوی پیامبر - صلی الله علیه و آله - قرآن بود، راضی به رضای او و ناخشنود به ناخشنودی او بود. رسول اکرم - صلی الله علیه و آله - در حدیثی که فریقین آن را روایت کرده اند فرمود. «بعث لاتمم مکارم اخلاق» یعنی، من برای تکمیل اخلاق کریمه، برانگیخته شده ام. رسول خدا در این روایت، فلسفه بعثت و رمز نبوت خود را تتمیم و تکمیل مکارم اخلاق دانسته است و تردید ناپذیر است که مکارم اخلاق و معالی آداب، جز آنچه در شرع انور و کلام خدا و یا در سنت رسول الله که هردو وحی اند، چیز دیگری نیست. (سید ابراهیم سید علوی - مجله بینات، ش ۳۱، ص ۱۵۹)